

คุณูประโยคในทำเนียบภาษาของภาษากฎหมาย ภาษาสื่อ ทางการเมือง และภาษาวิชาการ¹

Relative Clause in the Legal, Media, Political and Academic Registers in Thai

สุธาสินี ปิยพสุนทร

Suthasinee Piyapasuntra

บทคัดย่อ

การศึกษานี้พบว่าคุณูประโยคในทำเนียบภาษาต่างๆ นั้นมีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และลักษณะที่แตกต่างกัน ในส่วนความคล้ายคลึงกันนั้น คุณูประโยคเกือบทั้งหมดปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ “ที่” และไม่มีการใช้บุรุษสรรพนามแทนนามที่ละไปในคุณูประโยค ส่วนที่แตกต่างกันนั้น สามารถจำแนกได้เป็น สองกลุ่ม โดยที่ภาษาสื่อ ภาษาวิชาการ และทางการเมืองมีลักษณะใกล้เคียงกันมากกว่าภาษากฎหมาย กล่าวคือทำเนียบภาษาสื่อ ภาษาวิชาการ และทางการเมืองมีจำนวนคุณูประโยคแบบเฉพาะเจาะจงมากกว่า ต่างกับทางการเมืองคือ พบคุณูประโยคแบบไม่เฉพาะเจาะจงค่อนข้างมาก ส่วนการของคำนามที่หายไป ในสื่อวิชาการมีหลากหลายชนิดที่สุด รองลงมาเป็นภาษาวิชาการ และการเมืองตามลำดับ แต่สำหรับภาษากฎหมาย นั้น การของคำนามที่หายไปมีเพียงการกประธาน อาจกล่าวได้ว่าการศึกษานี้ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่าง ทำเนียบภาษาสองกลุ่มคือ ทำเนียบภาษาที่มีการปรากฏคุณูประโยคหลากหลายชนิดกับทำเนียบภาษาที่มีการปรากฏ คุณูประโยคแบบจำกัด

Abstract

This study analyzed relative clauses in Thai Legal, Media, Political and Academic registers. It was found that there were both similarities and differences among the four registers. All four registers shared two similar characteristics. First, almost all relative clause was co-occur with /ที่/. Second, there is no pronoun used in relative clause for referring to the head noun in main clause.

In terms of differences, high proportion of restrictive relative clauses was found the Media, Political and Academic registers, while non-restrictive relative clause primarily appeared in Legal register. Moreover, absent noun varied among every register, except in the Legal register. Overall, it can be said that the four registers can be divided into 2 groups of relative clauses usage: relative clauses with variable use and relative clauses with limited use.

¹เป็นส่วนหนึ่งของโครงการภาษาแห่งอำนาจ: การวิเคราะห์วัจนลีลาของภาษากฎหมาย ภาษาการเมือง ภาษาสื่อ และ ภาษาวิชาการของสังคมไทย ทูลเกล้าฯ ถวาย (เมธีวิจัยอาวุโส)

1. บทนำ

การศึกษาคุณูประโยคในบทความนี้จะพิจารณาคุณูประโยคที่ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ “ที่” “ซึ่ง” และ “อัน” โดยจะไม่พิจารณา sentential relative clause และไม่นับคุณูประโยคที่ไม่ปรากฏคำเชื่อม สิ่งที่ผู้วิจัยสนใจคือการพรรณนาว่าคุณูประโยคในแต่ละทำเนียบภาษานั้น มีลักษณะอย่างไรบ้าง เป็นคุณูประโยคแบบเฉพาะเจาะจงหรือไม่ ส่วนที่ขาดหายไปคือการใด มีการใช้บุรุษสรรพนามในคุณูประโยคหรือไม่ และปริมาณการใช้คุณูประโยคแบบ “ที่” “ซึ่ง” และ “อัน” ในแต่ละทำเนียบภาษามีมากน้อยต่างกันอย่างไร

2. แนวคิดสำคัญ

2.1 ความรู้เกี่ยวกับคุณูประโยคในภาษาไทย

คุณูประโยค หมายถึง อนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายนามวลีที่มาข้างหน้า มักปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ หรือประพันธสรรพนาม “ที่” “ซึ่ง” และ “อัน” และมีคำนามที่มีตัวอ้างอิงเดียวกันกับคำนามที่ถูกขยายหายไป หรือถูกแทนที่ด้วยสรรพนาม (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2554, น. 261)

นววรรณ พันธุเมธา (2549) กล่าวถึงเรื่องการขยายคำนามหลักในนามวลีสอดคล้องกับเรื่องคุณูประโยคในแง่ของการทำหน้าที่ขยายคำนาม กล่าวคือ คำนามในนามวลีถูกขยายด้วยประโยคได้ โดยประโยคที่ใช้ขยายคำนามนั้นจะอยู่หลังคำเชื่อม ที่ ซึ่ง อัน และอาจมีคำแยกประเภทอยู่ด้วยก็ได้ เช่น เด็กคนที่ฉันเคยช่วยเหลือตายเสียแล้ว (นววรรณ พันธุเมธา, 2549, น. 152)

ราตรี ธนวรรช (2552, น.103) กล่าวว่า คุณูประโยคมีสถานะเป็นอนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายนามที่น่าสนใจคือคำเชื่อมคุณูประโยคนั้น จะต้องเป็นประธานของคุณูประโยคด้วย

หากมองในทางโครงสร้างแล้วกล่าวได้ว่า คุณูประโยค คือ ประโยคที่ฝังตัวอยู่ในประโยคใหญ่โดยมีอาร์กิวเมนต์หรือคำนามตัวหนึ่งหายไปและคำนามที่หายไปนี้มีตัวอ้างอิงตัวเดียวกันกับคำนามที่มีนขยาย (ปราณี กุลละวณิชย์, 2549, น. 38)

(1) อย่าลืมเอาเสื้อผ้า, [ที่เธอต้องการซัก] ใส่ในตะกร้า (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2554, น. 261)

ในบางกรณีอาร์กิวเมนต์ที่อยู่ในคุณูประโยคอาจถูกแทนด้วยบุรุษสรรพนาม เช่น

(1ก) อย่าลืมเอาเสื้อผ้า, [ที่เธอต้องการซักมัน] ใส่ในตะกร้า (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2554, น. 261)

อนุประโยคที่เป็นส่วนขยายนามวลีมีลักษณะสำคัญ คือ มี ส่วนหลัก เป็นนามวลีในอนุประโยคหลัก อนุประโยคที่เป็นส่วนขยายนามวลีก็คือคุณูประโยคนั้นเอง ในคุณูประโยคยังต้องมี relativized noun phrase คือ นามวลีที่อ้างอิงถึงนามหลัก แบ่งออกเป็นสองแบบตามการปรากฏ คือ แบบไม่ปรากฏรูปเรียก “gap” และแบบปรากฏรูปเป็นสรรพนาม เรียก “pronoun retention” นอกจากนี้ส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งก็คือ “relativizer” หรือ หน่วยคำที่ทำหน้าที่นำคุณูประโยค หากหน่วยคำนี้มีบุรุษ เพศ พจน์ เหมือนอย่างนามวลีที่ถูกขยายจะเรียกอีกอย่างว่า “relative pronoun”

สำหรับคำเชื่อมคุณูประโยคในภาษาไทยนั้น มีแนวคิดที่ต่างกันว่าตัวนำคุณูประโยคจะทำหน้าที่เชื่อมเพียงอย่างเดียวหรือทำหน้าที่แทนนามด้วย ประภารัตน์ พรหมปภากร (2539) เรียกตัวนำคุณูประโยค “ที่ ซึ่ง อัน” ว่าประพันธสรรพนามด้วยเห็นว่าทำหน้าที่แทนนาม แต่ก็ยอมรับว่าในบางบริบท “ซึ่ง” ก็เป็นเพียงหน่วยเชื่อมเท่านั้น ปราณี กุลละวณิชย์ (2549) มองว่าคุณูประโยคในภาษาไทยต่าง ๆ อาจแสดงได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีการละคำนามหลัก หรืออาจแทนคำนามที่หายไปด้วยบุรุษสรรพนาม อย่างไรก็ตามตัวอย่างประโยคต่อไปนี้ก็ชี้ให้เห็นว่าในภาษาไทยตัวบ่งชี้คุณูประโยค “ที่ ซึ่ง” ไม่ใช่ประพันธสรรพนาม

(2) เราส่งของพวกนี้ให้เด็กที่เขาต้องการมันไม่ดีกว่าหรือ (ปราณี กุลละวณิชย์, 2549, น. 41)

หากตัวนำคุณานุประโยคในภาษาไทยเป็นประพันธสรรพนามหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือทำหน้าที่แทนคำนามหลักได้ก็ว่าจะมีลักษณะทางไวยากรณ์เช่นเดียวกับนามหลัก แต่จากตัวอย่างจะเห็นว่าทั้ง “ที่” ไม่ได้มีคุณสมบัติเช่นนั้นอยู่เลยเพราะคุณานุประโยค “ที่เขาต้องการมัน” มีสรรพนามครบถ้วนแล้วคือ “เขา” แทน “เด็ก” และ “มัน” แทน “ของ” ดังนั้น “ที่” จึงมิได้ทำหน้าที่แทนนามใดๆ อีก

ส่วนในเรื่องของคำว่า “ผู้” เป็นที่ถกเถียงกันมากว่าเป็นตัวนำคุณานุประโยคหรือไม่ ในประเด็นนี้ ประภารัตน์ พรหมปภากร (2539) ได้ยกตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่า “ผู้” ไม่ใช่ตัวนำคุณานุประโยคแต่เป็นตัวทำให้เป็นนามวลีแปลงเท่านั้น เช่น ศรีผู้เป็นบิดาของสม นามวลีที่ขีดเส้นใต้ทำหน้าที่เสริมความให้กับ “ศรี” ก็จริงแต่หน้าที่สำคัญของ “ผู้” ก็คือทำให้กริยาลี “เป็นบิดาของสม” กลายเป็นนามวลีนั่นเอง

นอกจากนี้การศึกษาเรื่องคุณานุประโยคยังต้องกล่าวถึงเรื่องตำแหน่งของคุณานุประโยคด้วย ในภาษาต่างๆ ตำแหน่งของคุณานุประโยคมีความแตกต่างกัน กล่าวคือภาษาที่มีลำดับคำแบบ head-final หรือ SOV อย่างภาษา Turkish และญี่ปุ่น (Clark 2003) ตำแหน่งของคุณานุประโยคจะอยู่ก่อนคำนามหลัก (prenominal) ส่วนภาษาที่มีลำดับคำแบบ head-initial หรือ SVO ตำแหน่งของคุณานุประโยคจะอยู่หลังคำนามหลัก (postnominal) นอกจากนี้ยังมีแบบที่คำนามหลักของคุณานุประโยคจะอยู่ภายในคุณานุประโยค (internally headed or headless) มักพบในภาษาที่มีการลำดับคำแบบ OV เช่น Bambara Niger-Congo เป็นต้น เช่นตัวอย่างในภาษา Niger-Congo

- (3) Ce ye [ne ye so min ye] san
Man PAST 1SG PAST horse REL see buy
The man brought the horse that I saw.

(Payne, 1997, p. 328)

สำหรับภาษาไทยนั้นเป็นภาษาที่มีหน่วยหลักอยู่ตำแหน่งหน้า (head-initial) คุณานุประโยคในภาษาไทยจึงปรากฏหลังคำนามหลักเสมอ ส่วนความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ที่ขยายได้ด้วยคุณานุประโยค ลักษณะที่มีเหมือนกันในนานาภาษาคือ คุณานุประโยคขยายประธาน (subject) และกรรมตรง (direct object) ขยายกรรมรอง (indirect object) และขยายกรรมตามหลังบุพบท (oblique) ด้วยดังนี้ (สุรสาสินี ปิยพสุนทร, 2552, น. 46)

- (4) แม่ซึ่งฝ่ายผอมให้ลูกกินก่อน
(5) แม่ได้ให้เงินเขาซึ่งแสนยากจน
(6) แม่ให้เงินซึ่งแสนจะน้อยนิดแก่เขา
(7) น้องเดินไปถึงโรงเรียนซึ่งแสนจะอยู่ไกล

ในประโยค (4) มี ซึ่งฝ่ายผอม เป็นคุณานุประโยคขยายประธาน แม่ ส่วนในประโยค (5) ซึ่งแสนยากจน เป็นคุณานุประโยคขยายกรรมรอง เขา ในประโยคที่ (6) ซึ่งแสนจะน้อยนิด เป็นคุณานุประโยคขยายกรรมตรง เงิน ในประโยคสุดท้าย (7) ซึ่งแสนจะอยู่ไกล เป็นคุณานุประโยคขยายกรรมตามหลังบุพบท โรงเรียน

2.2 ประเภทของคุณานุประโยค

2.2.1 คุณานุประโยคเฉพาะเจาะจง

คุณานุประโยคเฉพาะเจาะจง หมายถึง อนุประโยคเฉพาะจงคำนามที่มันขยาย โดยมีประพันธสรรพนาม “ที่” นำหน้า เช่น

- (8) ฉันชอบแม่ที่มีคิ้วและยาวกว่าใคร (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2554, น. 263)

ในเรื่องของคำเชื่อมนั้น ปราณี กุลละวณิชย์ (2549, น. 50) กล่าวว่า “ที่” กับ “ซึ่ง” สามารถใช้แทนที่กันได้ โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยน หากคำนามหลักเป็นสิ่งที่รับรู้กันโดยทั่วไป ไม่ว่าจะใช้คำเชื่อมใดก็ไม่สามารถ ทำให้ความชี้เฉพาะเจาะจงเปลี่ยนแปลง เช่น

(9) อาจารย์กาญจนา ที่/ซึ่ง ใครๆ ก็รู้จัก เป็นครูที่เก่งคนหนึ่ง (ปราณี กุลละวณิชย์, 2549, น. 50)

2.2.2 คุณาประโยชน์ไม่เฉพาะเจาะจง

คุณาประโยชน์เฉพาะไม่เจาะจง หมายถึง อนุประโยคที่เสริมคำนามที่มันขยาย อาจมีประพันธสรรพนาม “ซึ่ง” นำหน้า (Ekniyom 1971 อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2554) หรืออาจไม่มีคำเชื่อมใดๆ เลยก็ได้ เช่น

(10) เสื้อ[เขาซื้อ_มาจากภูเก็]สวยดี (ปราณี กุลละวณิชย์, 2549, น. 47)

2.3 การยกของคำนามที่หายไปของคุณาประโยชน์

คุณาประโยชน์ในภาษาไทยมีคำนามหายไปได้ในหลายการก แบ่งตามรูปการกในไวยากรณ์ศัพท์การก ตามแนวทางที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2554, น. 265) กล่าวไว้ ดังนี้

- (11) เด็ก, [ที่_เก่งที่สุดในห้อง] อยู่ไหน
- (12) ผ้าปูโต๊ะ, [ที่เธอใช้_] ขาดแล้ว
- (13) แม่รู้สึกเอ็นดูเด็ก, [ที่เธอให้ขนม_]
- (14) คุณเมธ[ที่ลูกสาว_เป็นเพื่อนสนิทของพีนิด] แวะมาเยี่ยมรถข้างบ้าน
- (15) ฉันคิดถึงบ้าน, [ที่เธอไป_] เมื่อวาน
- (16) ฉันชอบปากกา[ที่เธอเขียน_] มาก

ตัวอย่างที่ (11) คำนามที่หายไปทำหน้าที่การกประธานในคุณาประโยชน์ ตัวอย่างที่ (12) คำนามที่หายไปทำหน้าที่การกกรรมในคุณาประโยชน์ ตัวอย่างที่ (13) คำนามที่หายไปทำหน้าที่การกผู้รับในคุณาประโยชน์ ตัวอย่างที่ (14) คำนามที่หายไปทำหน้าที่การกผู้เกี่ยวข้องในคุณาประโยชน์ โดยบ่งบอกความเป็นเจ้าของ ตัวอย่างที่ (15) คำนามที่หายไปทำหน้าที่การกสถานที่ในคุณาประโยชน์โดยที่คำนามหลักทำหน้าที่กรรมของกริยา ตัวอย่างที่ (16) คำนามที่หายไปทำหน้าที่การกวิธีในคุณาประโยชน์

2.4 หน้าที่ของคำนามหลักในประโยค

คุณาประโยชน์ในภาษาไทยมีหน้าที่ของคำนามหลักหลายหน้าที่ แบ่งตามแนวทางที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2554, น. 265) กล่าวไว้ ดังนี้

- (17) ฉันอยากจะพบเด็ก, [ที่_เก่งที่สุดในห้อง]
- (18) ใส่ตัวอักษร, [ที่เธอเห็น_] ในช่องนี้
- (19) วันนี้หนูเจอคุณเมธ [ที่ลูกสาว_เป็นเพื่อนสนิทของพีนิด]
- (20) ฉันไปบ้านเพื่อนวัน, [ที่เธอแวะมา_]

ตัวอย่างที่ (17) คำนามหลักทำหน้าที่กรรมของกริยาในประโยค ส่วนตัวอย่างที่ (18) คำนามหลักทำหน้าที่กรรมตรงของประโยค ตัวอย่างที่ (19) คำนามหลักทำหน้าที่กรรมของประโยค และตัวอย่างที่ (20) แสดงการกผู้เกี่ยวข้องที่บ่งบอกเวลา คำนามหลักทำหน้าที่ส่วนขยายของกริยาในประโยค

3. ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาคุณาประโยชน์ที่ปรากฏในทำเนียบภาษากฎหมาย ภาษาโฆษณา ภาษาของนักการเมือง และภาษาวิชาการทางการแพทย์ ในครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะประโยคซับซ้อนในแบบคุณาประโยชน์ และคุณาประโยชน์

นั้นจะต้องมีรูปคำเชื่อมทางวากยสัมพันธ์ปรากฏชัดเจน โดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลโครงการภาษาแห่งอำนาจในความยาวทำเนียบภาษาละ 2,000 คำ จากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ทำเนียบภาษาวิชาการ

ภาษาวิชาการที่ศึกษาในครั้งนี้รวบรวมจากบทความวิชาการทางด้านการแพทย์โดย ประวิตร พิศาลบุตร (2554) เรื่อง “เวชปฏิบัติสำหรับโรคสิวในเด็ก ตอนจบ: ตัวอย่างกรณีศึกษาผู้ป่วยโรคสิวในเด็ก” ในวารสารคลินิก ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 หน้า 36-41 ความยาว 2,000 คำ

3.2 ทำเนียบภาษาการเมือง

ภาษาการเมืองที่ศึกษาในครั้งนี้รวบรวมจากบางส่วนของคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554 ความยาว 2,000 คำ

3.3 ทำเนียบภาษากฎหมาย

ภาษากฎหมายที่ศึกษาในครั้งนี้รวบรวมจากบางส่วนของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3528/2547 คดีที่มีเด็กชายกฤตบุญ ล้อเสริมวัฒนา โดยนายสันหกิจ ล้อเสริมวัฒนาเป็นโจทก์ โดยมีนางดลพร ล้อเสริมวัฒนาเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมยื่นฟ้องบริษัทประสิทธิ์พัฒนา จำกัด (มหาชน) ความยาว 2,000 คำ

3.4 ทำเนียบภาษาสื่อ

ภาษาสื่อที่ศึกษาในครั้งนี้รวบรวมจากภาษาโฆษณาที่ปรากฏในฐานข้อมูลโครงการภาษาแห่งอำนาจ ซึ่งเป็นโฆษณาในนิตยสารผู้หญิงประกอบด้วยรายชื่อสินค้าดังนี้ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร Max element เลนส์ Varilux เครื่องสำอาง Tellme ยาแอมัลแกมเป็น Hiruscar ความยาว 2,000 คำ

3.5 รูปภาษาที่ไม่อยู่ในขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จะไม่ศึกษารูปภาษาที่คล้ายคลึงกับคุณานุประโยค แต่ไม่วิเคราะห์ให้เป็นคุณานุประโยค เช่น กรณีต่อไปนี้

(21) อย่างไรก็ตามพบว่าทั้งผู้ป่วยและมารดาแสดงความกระตือรือร้นที่จะมารับการรักษา เพราะผู้ป่วยต้องเข้าประกวดร้องเพลงในอีก 2 สัปดาห์ (วิชาการ)

(22) ในกรณีที่มีผิวหนังหรือผู้ป่วยคิดว่าตัวเองมีผิวหนัง ต้องเตือนว่าการล้างหน้าบ่อยๆ ไม่ได้ช่วยลดการผลิตไขมันลง (วิชาการ)

(23) แม้ว่าผู้ป่วยจะรู้สึกว่าการขึ้นบ้างแต่ก็กังวลที่ไปหน้าแดงและแห้งเมื่อทายารักษาสิว

(24) ควรแนะนำว่าให้ทายารักษาสิวไปได้เลยจะดีกว่าที่จะทั้งไม่ล้างหน้าและไม่ทายา (วิชาการ)

จากตัวอย่าง รูปอนุประโยคที่นำด้วย “ที่” ถูกวิเคราะห์ให้เป็นอนุประโยคเติมเต็มซึ่งนำด้วย “ที่” และไม่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้

นอกจากนี้จะไม่ศึกษา “ซึ่ง” และ “ที่” ที่เป็น sentential complement เช่น

(25) เรตินอยด์..ทำให้การผลิตผิวเป็นปกติ, ซึ่งจะทำให้ตัวยาทาเองซึมสู่ผิวหนังและออกฤทธิ์ได้ดีขึ้น (วิชาการ)

(26) จึงเข้าช่วยสิวกลุ่มรุนแรงปานกลางที่ส่วนใหญ่พบสิวกักเสบแดง หรือสิวกักเสบหัวหนอง (วิชาการ)

จากตัวอย่างข้างต้นอนุประโยคที่ตามหลัง “ซึ่ง” และ “ที่” ไม่ได้มีหน้าที่แทนคำนามหลักใดๆ ในประโยค และไม่มีคำนามใดๆ หายไปในอนุประโยคดังกล่าว จึงไม่นับเป็นคุณานุประโยคในบทความนี้

4. ผลการศึกษา

4.1 ลักษณะของคณานุประโยคในข้อมูล

4.1.1 ประเภท

การวิเคราะห์ในส่วนนี้แบ่งคณานุประโยคออกเป็น 2 ประเภท คือ คณานุประโยคเฉพาะเจาะจง กับคณานุประโยคไม่เฉพาะเจาะจง

(27) ต้องเคารพในเหตุผล, [ที่ __ ถูกต้อง] ของเขา (สื่อ)

(28) เทคโนโลยีใหม่ในการยับยั้งโปรตีน MITF และ MSH, [ที่ __ เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการสร้างเม็ดสี] (สื่อ)

ตัวอย่างที่ (27) เป็นคณานุประโยคเฉพาะเจาะจงแสดงความเฉพาะเจาะจงคำนามที่มันขยายว่าไม่ใช่เหตุผลที่ไม่ถูกต้อง ต่างกับตัวอย่างที่ (28) ใช้ตัวบ่งชี้รูปเดียวกันก็จริง แต่ไม่แสดงความเฉพาะเจาะจง เพราะ MITF และ MSH เป็นโปรตีนที่เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการสร้างเม็ดสีอยู่แล้ว

4.1.2 คำนามที่หายไปในคณานุประโยค

คำนามที่หายไปในคณานุประโยคในข้อมูลที่ศึกษาพบในการกต่าง ๆ ดังนี้

การกประธาน

(29) ร่องรอยของแผล, [ที่ __ หายแล้ว] ดูดีขึ้นภายใน 12 สัปดาห์ (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่าคำนามที่หายไป คือ ร่องรอยของแผล มีการกประธานในคณานุประโยค [ที่หายแล้ว]

(30) ดร. จิต เป็นตัวอย่างผู้ป่วยโรคสิวในวัยรุ่น, [ที่ __ เป็นแบบฉบับ] [ที่ __ พบเห็นกันได้บ่อย] (วิชาการ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่านามวลีที่หายไป คือ ตัวอย่างผู้ป่วยโรคสิวในวัยรุ่น มีการกประธานในคณานุประโยค 2 อนุประโยคคือ [ที่เป็นแบบฉบับ] และ [ที่พบเห็นกันได้บ่อย]

การกกรรม

ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงคณานุประโยคซึ่งคำนามที่หายไปทำหน้าที่กรรมของกริยาในคณานุประโยค

(31) บอกเล่าปัญหาผิว, [ที่ __ ผู้หญิงต่างกังวลใจ __] (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นคำนามที่หายไปอยู่ในตำแหน่งการกรรมของกริยา “กังวลใจ” ในคณานุประโยค

การกผู้เกี่ยวข้อง

การกผู้เกี่ยวข้องที่บ่งบอกเวลาในคณานุประโยคซึ่งนามวลีหลัก คือ เวลา 8-9 เดือน ทำหน้าที่ส่วนขยายของกริยาลี ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ในคณานุประโยค ดังนี้

(32) ถ้าเราบอกว่า วันนี้เราเหลือเวลา 8-9 เดือน, [ที่จะต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง __] (การเมือง)

4.1.3 หน้าที่ของคำนามหลักในประโยค

หน้าที่ประธาน

(33) สูตรลิขสิทธิ์เฉพาะ, [ที่ __ มีการจัดเรียงโมเลกุลอย่างเป็นระเบียบ] มีประสิทธิภาพเสริมการผลัดเซลล์ผิวเก่าให้หลุดลอกออกไปอย่างอ่อนโยน (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคณานุประโยค ที่มีการจัดเรียงโมเลกุลอย่างเป็นระเบียบ ขยายคำนามหลัก สูตรลิขสิทธิ์เฉพาะ ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค สูตรลิขสิทธิ์เฉพาะมีประสิทธิภาพเสริมการผลัดเซลล์ผิวเก่าให้หลุดลอกออกไปอย่างอ่อนโยน

หน้าที่กรรมตรง

(34) ด้วยประสิทธิภาพสูงสุดของไวน์เทนนิ่ง คอมเพล็กซ์ ที่มีความสามารถในการยับยั้งการสร้างฮอร์โมน, [ที่ __ กระตุ้นให้เกิดการสร้างเม็ดสีในระดับยีนส์] ที่เป็นต้นเหตุของสีผิว ดำ คล้ำ (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่าคุณานุประโยค [ที่กระตุ้นให้เกิดการสร้างเมตลีในระดับยีนส์] ขยายคำนามหลัก การสร้างฮอร์โมน ซึ่งทำหน้าที่กรรมตรงของนามวลี [การยับยั้งการสร้างฮอร์โมน]

หน้าที่กรรมตามหลังบุพบท

(35) *varilux physio new edition* เหมาะสำหรับผู้, [ที่] __, สวมใส่เลนส์โปรเกรสซีฟ *varilux physio* รุ่นเดิม] (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่าคุณานุประโยค [ที่สวมใส่เลนส์โปรเกรสซีฟ *varilux physio* รุ่นเดิม] ขยายคำนามหลัก ผู้ ซึ่งทำหน้าที่กรรมตามหลังบุพบท สำหรับ ในประโยค [*varilux physio new edition* เหมาะสำหรับผู้..]

หน้าที่ส่วนเติมเต็ม

(36) การทำเลเซอร์ เป็นวิธี, [ที่] __, ได้รับความนิยมสูงในปัจจุบัน] (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่าคุณานุประโยค [ที่ได้รับความนิยมสูงในปัจจุบัน] ขยายคำนามหลัก วิธี ซึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มของกริยา เป็น ในประโยค

คำนามที่ตามหลังบ่งบอกสถานที่

(37) ถ้าไปประเทศ, [ที่] __, ต้องเดินทางผ่านเขตแบ่งเวลา] เช่น สหรัฐอเมริกา เมื่อก่อนจะเหนื่อยเพลียอยู่หลายวัน (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่าคุณานุประโยค ที่ต้องเดินทางผ่านเขตแบ่งเวลา ขยายคำนามหลัก ประเทศ ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำนามที่บ่งบอกสถานที่ตามหลังกริยาสถานที่ ไป ในประโยค

(38) มีกระบวนการผลิตจากโรงงานที่ทันสมัยได้มาตรฐาน ISO, GMP (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่าคุณานุประโยค ที่ทันสมัย ขยายคำนามหลัก โรงงาน ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำนามที่บ่งบอกสถานที่ตามหลังบุพบท จาก ในประโยค

ส่วนขยายกริยา

(39) ทุกครั้ง, [ที่] __, เดินทาง] ดิฉันไม่ลืมที่จะนำหัตถ์เงินจี้แถมมีเก๋ไปเป็นเพื่อนเดินทางด้วยทุกครั้ง (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงว่าคุณานุประโยค [ที่เดินทาง] ขยายคำนามหลัก ทุกครั้ง ซึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยาลี นำ .. ไปเป็นเพื่อนเดินทาง ในประโยค

4.1.4 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในภาษาสื่อโฆษณานั้น ไม่พบ “ซึ่ง” ที่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้คุณานุประโยคเลย ส่วนรูป “อัน” ก็พบเพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้น คือ

(40) ผลิตภัณฑ์ปรนนิบัติผิวชั้นเลิศที่คัดสรรสุดยอดสารสกัดจากธรรมชาติอันทรงค่าจากทั่วทุกมุมโลก (สื่อ)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นคุณานุประโยคแบบไม่เฉพาะเจาะจง โดยมีคำนามที่หายไปอยู่ในการกระประธาน ขยายคำนามหลักที่ทำหน้าที่กรรมตรงในประโยค

4.1.5 การละคำนามในคุณานุประโยค

หากจะแบ่งนามวลีในคุณานุประโยคที่ใช้อ้างถึงคำนามหลักในประโยคออกเป็นสองแบบตาม การปรากฏ คือ แบบไม่ปรากฏรูปเรียก “gap” และแบบปรากฏรูปเป็นสรรพนาม เรียก “pronoun retention” จากข้อมูลก็ไม่ต่างจากที่พบในภาษาไทยทั่วไป คือ พบเพียงแบบไม่ปรากฏรูปเท่านั้น

4.2 การปรากฏคุณูประโยคในทำเนียบภาษาต่าง ๆ

4.2.1 ประเภท

ในทำเนียบภาษาสื่อพบคุณูประโยคทั้งสิ้น 42 ตัวอย่าง พบเป็นแบบเฉพาะเจาะจงถึง 32 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 76 ส่วนแบบไม่เฉพาะเจาะจงพบ 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 24 ของคุณูประโยคทั้งหมดในภาษาสื่อ

ปริมาณดังกล่าวแทบไม่แตกต่างกับภาษาวิชาการซึ่งในจำนวนคุณูประโยค 35 ตัวอย่างที่พบมีแบบเฉพาะเจาะจงถึงร้อยละ 80 คือ พบ 28 ตัวอย่าง ส่วนแบบไม่เฉพาะเจาะจงมีเพียงร้อยละ 20 คือ 7 ตัวอย่างเท่านั้น

ในภาษาการเมือง 35 ตัวอย่างก็มีสัดส่วนของคุณูประโยคทั้งสองแบบไม่แตกต่างกับสองทำเนียบภาษาข้างต้นมากนัก กล่าวคือ พบแบบเฉพาะเจาะจงมากกว่าแบบไม่เฉพาะเจาะจง แต่มีความแตกต่างที่เด่นชัดที่สุดในบรรดาทำเนียบภาษาที่ศึกษา คือ พบว่าแบบเฉพาะเจาะจงมีถึง 31 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 80 ส่วนแบบไม่เฉพาะเจาะจงพบ 4 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 10 เท่านั้น

สามทำเนียบภาษาที่กล่าวมาแตกต่างกับภาษากฎหมายอย่างเด่นชัดตรงที่ภาษากฎหมายมีจำนวนคุณูประโยคแบบไม่เฉพาะเจาะจงจำนวนมากกว่าแบบเฉพาะเจาะจง กล่าวคือ ใน 9 ตัวอย่าง พบคุณูประโยคแบบเฉพาะเจาะจงเพียง 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 33 เท่านั้น แต่กลับกันพบว่ามีแบบไม่เฉพาะเจาะจงถึง 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 67 กล่าวได้ว่าในเชิงปริมาณแล้ว ภาษากฎหมายมีความต่างกับทำเนียบภาษาอื่นอย่างเด่นชัด

4.2.2 การยกของคำนามที่หายไปของคุณูประโยค

ในทำเนียบภาษาสื่อพบคุณูประโยคซึ่งคำนามที่หายไปมีการกล่าวนิตที่สูงสุดในสี่ทำเนียบภาษาที่ศึกษา กล่าวคือ มีการกประธาน กรรมตรง ผู้เกี่ยวข้องบอกเวลา และการกสถานที่ ในจำนวนนี้แบ่งเป็นการกประธานจำนวนมากที่สุดคือ 34 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 81.0 นอกจากนี้ก็พบเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คือ กรรมตรง 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.3 ผู้เกี่ยวข้องบอกเวลา 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.4 และสถานที่ 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.4

ทำเนียบภาษาวิชาการพบคุณูประโยคซึ่งคำนามที่หายไปมีการกล่าวนิตรองลงมาจากภาษาสื่อ คือ มี 4 ชนิดการก อันได้แก่ การกประธาน กรรมตรง กรรมรองและผู้เกี่ยวข้องบอกเวลา โดยมีการปรากฏลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประธาน 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 60.0 กรรมตรง 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 31.4 ผู้เกี่ยวข้องบอกเวลา 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.7 กรรมรอง 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.9

ทำเนียบภาษาการเมืองพบคุณูประโยคซึ่งคำนามที่หายไปมีการกประธานและผู้เกี่ยวข้องบอกเวลาสองชนิดเท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นการกประธาน พบถึง 28 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 90 ส่วนผู้เกี่ยวข้องบอกเวลา 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10

ภาษากฎหมายพบการกประธานเพียงแบบเดียวทั้งสิ้น 9 ตัวอย่างแตกต่างกับทำเนียบภาษาอื่นๆ ซึ่งมีความหลากหลายมากกว่า

4.2.3 หน้าที่ของคำนามหลักในประโยค

ในทำเนียบภาษาสื่อพบคุณูประโยคซึ่งขยายคำนามหลักที่มีหน้าที่หลากหลายที่สุดในสี่ทำเนียบภาษาที่ศึกษา ประกอบไปด้วยหน้าที่ประธาน กรรมตรง กรรมตามหลังบุพบท ส่วนขยายกริยา คำนามบ่งบอกสถานที่ตามหลังกริยาสถานที่ และส่วนเติมเต็มตามหลังกริยาเติมเต็ม แต่ไม่พบที่ทำหน้าที่กรรมรองเลย โดยมีจำนวนการปรากฏเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ กรรมตามหลังบุพบทพบมากที่สุดคือ 19 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมาคือประธานพบ 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 19.0 กรรมตรง 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.3 เท่ากันกับส่วนเติมเต็ม 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.3 สถานที่ 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.8 และน้อยที่สุดคือ ส่วนขยายกริยา 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.4

ในทำเนียบภาษาวิชาการพบคุณูปประโยคซึ่งขยายคำนามหลักที่มีหน้าที่หลากหลายตรงลงมาได้แก่ ประธาน กรรมตรง กรรมตามหลังบุพบท ส่วนขยายกริยา โดยมีจำนวนการปรากฏเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ กรรมตรง 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 31.4 ประธาน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 28.6 ส่วนขยายกริยา 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 25.7 กรรมตามหลังบุพบท 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.3

ทำเนียบภาษาการเมืองพบคุณูปประโยคซึ่งขยายคำนามหลักที่มีหน้าที่ประธาน กรรมตามหลังบุพบท ส่วนขยายกริยา ที่พบมากที่สุดได้แก่ส่วนขยายกริยา 14 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาคือ ประธาน 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 40.0 และน้อยที่สุดคือกรรมตามหลังบุพบท 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 13.3

ภาษากฎหมายพบตรง 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 44.4 บุพบท 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 22.2 ขยายกริยา 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 22.2 ประธาน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.1

5. สรุป

จากการศึกษาคุณูปประโยคในบทความนี้พบว่าคุณูปประโยคปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้ “ที่” แทบทั้งสิ้นโดยพบที่ปรากฏร่วมกับ “อัน” เพียงหนึ่งตัวอย่างเท่านั้น สำหรับ “ซึ่ง” นั้นส่วนใหญ่พบในหน้าที่ sentential relative clause ไม่ใช่ตัวบ่งชี้คุณูปประโยค ทั้งหมดไม่มีการใช้บุรุษสรรพนามในคุณูปประโยค คุณูปประโยคในแต่ละทำเนียบภาษานั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันก็เพียงในภาษากฎหมายเท่านั้นดังนี้

ในแง่ของการปรากฏพบที่มีความหลากหลายต่างกันทั้งในเรื่องประเภท การกของคำนามที่หายไป และหน้าที่ของคำนามหลักในประโยค ในเรื่องประเภทพบว่าภาษาสื่อ ภาษาวิชาการ และภาษาการเมือง คุณูปประโยคส่วนใหญ่เป็นคุณูปประโยคแบบเฉพาะเจาะจง จะมีแบบไม่เฉพาะเจาะจงก็ไม่เกินหนึ่งในสี่ของคุณูปประโยคทั้งหมดในข้อมูลแต่ละทำเนียบภาษา ตรงข้ามในภาษากฎหมายกลับมีแบบเฉพาะเจาะจงน้อยกว่า คือมีเพียงร้อยละ 33 เท่านั้น

การศึกษาการกของคำนามที่หายไปพบว่า สื่อวิชาการมีชนิดของการกหลากหลายที่สุด รองลงมาเป็น ภาษาวิชาการ และการเมืองตามลำดับ ส่วนภาษากฎหมาย มีเพียงการกเดียวคือการกประธาน แต่สำหรับหน้าที่ของคำนามหลักในประโยคพบว่าไม่แตกต่างกันนักในทุกทำเนียบภาษา กล่าวคือมีปรากฏหลากหลายในปริมาณใกล้เคียงกันโดยภาษาสื่อมีความหลากหลายที่สุด

การศึกษครั้งนี้ทำให้พอจะเห็นความแตกต่างระหว่างทำเนียบภาษาสองกลุ่มคือ ทำเนียบภาษาที่มีการปรากฏคุณูปประโยคหลากหลายชนิด กับทำเนียบภาษาที่มีการปรากฏคุณูปประโยคแบบจำกัด ทำเนียบภาษาสื่อ ภาษาวิชาการ และการเมืองนั้น หัวเรื่องมีความหลากหลาย การขยายความคำนามหลักมีหลากหลายเช่นกัน จึงปรากฏคุณูปประโยคชนิดเฉพาะเจาะจงจำนวนมาก ส่วนวจนลีลาที่ไม่เป็นรูปแบบเฉพาะก็ทำให้การปรากฏของการกของคำนามที่หายไปจะมีหลากหลายหน้าที่ในประโยค ต่างกับภาษาการเมือง หัวเรื่องที่ถูกรายความถูกบังคับด้วยวจนลีลาภาษากฎหมายว่าจะต้องใช้คำศัพท์เฉพาะ เช่น จำเลยที่ 1 โจทก์ ให้ต้องมีการขยายความแบบไม่เฉพาะเจาะจง เพราะถูกกล่าวไว้ในบริบทอยู่แล้ว แต่ต้องการขยายความด้วยถ้อยคำที่บ่งชี้ถึงสิ่งอ้างถึงชัดเจนกว่าศัพท์เฉพาะเหล่านี้เพื่อให้ได้ความชัดเจนจึงพบคุณูปประโยคแบบไม่เฉพาะเจาะจงค่อนข้างมาก ส่วนการกของคำนามที่หายไปมีเพียงการกประธานเท่านั้น อาจเป็นเพราะวจนลีลาที่จำกัดโดยมากเป็นการกล่าวถึงการทำของสิ่งอ้างถึงเท่านั้นเอง จึงกล่าวได้ว่าคุณูปประโยคในทำเนียบภาษาต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอยู่ทั้งในแง่ชนิดและปริมาณนั่นเอง

บรรณานุกรม

- นววรรณ พันธุเมธา. (2549). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภารัตน์ พรหมปภากร. (2539). *การแปรและการเปลี่ยนแปลงของคณานุประโยคในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาศาสตร์, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิชย์. (2549). อนุประโยคขยายนาม: คณานุประโยคและอนุประโยคเติมเต็มนาม. ใน *อมราประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (บรรณาธิการ). หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในไวยากรณ์ไทย*. หน้า 7-65. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราตรี ธีรवारช. (2552). ประโยค. ใน *วิจินต์ ภาณุพงศ์ และคณะ, บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3: ชนิดของคำ วลี ประโยค และสัมพันธ์สาร*. หน้า 103-4. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุราสินี ปิยพสุนทรา. (2552). *ความซับซ้อนทางวากยสัมพันธ์และการผสมกันทางไวยากรณ์ในเรื่องเล่าของเด็กไทย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2553). *ชนิดของคำในภาษาไทย: การวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เอ แอส พี.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ. (2554). *ไวยากรณ์ภาษาไทยมาตรฐาน*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการไวยากรณ์ไทยฉบับครอบคลุมภาษาย่อย เล่มที่ 1. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Clark, V. E. (2003). *First Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Payne, T.E. (1997). *Describing Morphosyntax: A Guide for Field Linguists*. Cambridge: Cambridge University Press.